

INHOUDSTAFEL

Inhoudstafel	p. 1
Hoofdstuk 1: De werkmethode	p. 2
Hoofdstuk 2: Beschrijving van de sporen	p. 4
2.1 De sporen in werkput 1	p. 4
2.2 De ceramiek	p. 8
Hoofdstuk 3: Interpretatie van de vondsten	p. 9
Hoofdstuk 4: Advies	p. 10
Bijlage: Vondsteninventaris	p. 12

HOOFDSTUK 1 DE WERKMETHODE

Op vraag van het Agentschap R-O Vlaanderen Onroerend Erfgoed werd een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd op de terreinen (afdeling 4, sectie F, percelen: 367, 368b, 369b, 369d, 377, 378d, 378e, 378f, 379 a en 379b) van de verkaveling die Vogem NV plant aan de Cardijnstraat te Mol. De voering hiervan werd toevertrouwd aan het Studiebureau Monumentenzorg bvba, dat hiervoor de nodige opgravingsvergunning (dossiernummer 2007/97/16099) verkreeg.

Uiteraard zullen deze verkavelingswerken een grote impact hebben op de mogelijke aanwezige archeologische sporen. Het project wordt ingeplant in een mogelijk archeologisch waardevol gebied met plaggenbodems. Ook de grootte van het terrein (ca. 1,5 ha) droeg ertoe bij dat het Agentschap R-O Vlaanderen, Onroerend Erfgoed, de zone voorafgaandelijk wilde laten onderzoeken om haar archeologische potentie in te schatten.

Om de archeologische potentie in te kunnen schatten werden over het ganse terrein lange parallelle sleuven (ca. om de 15 meter) uitgegraven. Het terrein liet echter niet overal toe om in hetzelfde raster te blijven en waar nodig werden de sleuven aangepast aan het terrein. In totaal werden 11 (I-XI) grotere en kleinere sleuven onderzocht. Ook het uitgraven van de wegkoffer van de wegenis (sleuf XII) en een klein pleintje werden archeologisch begeleid. Een plan in bijlage toont hun locatie.

Het graven van de sleuven werd uitgevoerd door een ter beschikking gestelde kraan van de Molse Bouwondernemingen NV, onder begeleiding van een archeoloog.

Gelijktijdig met de uitgraving van de sleuven werden de sporen ook onmiddellijk gemarkeerd en gefotografeerd. De sporen kregen een doorlopende nummering (1 - 54) en van ieder spoor werd een beschrijving gemaakt. Uiteindelijk bevonden zich nagenoeg nergens archeologische sporen in de onderzochte proefsleuven, waarna het terrein in overleg met de bevoegde beheersarcheoloog dan ook grotendeels kon worden vrijgegeven voor verdere werken.

Enkel in sleuven III en IV werden een zestal sporen aantreffen waarna het opgravingsvlak daar over een beperkte oppervlakte werd opgeschaafd.

De aanwezigheid van ceramiek in drie van de zes aangetroffen sporen deed besluiten tot het graven van een kijkvenster (22 x 8 m). Hierbij werd een gedeelte van een woningplattegrond vrijgelegd. De zone van het kijkvenster werd volledig opgeschaafd en op schaal 1/20 ingetekend. Na consultatie ter plekke met de bevoegde beheersarcheoloog werd besloten om, in afwachting van de volledige opgraving, reeds een groter terrein machinaal vrij te leggen. Deze zone werd echter niet opschaafd, al werden de zichtbare sporen wel ingekrast. Het verder onderzoek van een terrein van ongeveer 25 x 25 m (delen van percelen 377, 378e en 378f) zal moeten gebeuren in een uitgebreider archeologisch onderzoek.

Ten slotte werden alle sleuven door topograaf Raoul Creemers ingemeten en op plan gezet.

HOOFDSTUK 2 BESCHRIJVING VAN DE SPOREN

In de fotosurvey achteraan dit rapport bevinden zich per sleuf twee foto's die een algemeen beeld moeten geven van de verschillende sleuven (foto's 01 t.e.m. 22). Slechts in twee van de elf uitgegraven proefsleuven werden (beperkt) archeologische sporen aangetroffen. Voor de rest werd onder een circa 80 à 90 cm dik plaggenpakket een natuurlijke, ongeschonden zandbodem blootgelegd.

De zes sporen die in totaal werden vrijgelegd bevonden zich in sleuven III (foto's 23 t.e.m. 27) en IV (foto's 28 t.e.m. 31).

Na de vondst van een relatief grote hoeveelheid ceramiek in spoor 4 werd besloten om tussen sleuven III en IV een tijdsvenster, werkput 1 (foto's 32 t.e.m. 44), te maken. Hierbij kwamen talrijke (voornamelijk) paalgaten aan het licht. Hieronder worden de zes sporen uit de proefsleuven niet afzonderlijk besproken in hun respectievelijke sleuven, maar als sporen in werkput 1.

2.1 De sporen in werkput 1¹

Spoornummer	Beschrijving
1	Donkergrijze, cirkelvormige verkleuring met enkele scherven ceramiek. Dit spoor bevond zich deels in sleuf III.
2	Donkergrijze, cirkelvormige verkleuring met bruinere vlekken. In dit spoor dat zich deels in sleuf III bevond, werden enkele scherven ceramiek aangetroffen.

¹ Hier dient nogmaals opgemerkt te worden dat slechts een beperkt deel (ca 22 x 8 m) werd opgeschaafd, ingetekend en beschreven. De uitgraving van de rest van de werkput gebeurde enkel in functie van het verder archeologisch onderzoek en met de bevoegde beheersarcheoloog werd afgesproken dat deze zone nog niet nader onderzocht diende te worden in het vooronderzoek.

3+6	Lichtbruin spoor dat zich rond spoor 4 bevindt. Tijdens het graven van proefsleuf IV werd dit spoor als twee afzonderlijke sporen genummerd.
4	Grijs grondspoor dat zich ook deels in sleuf IV bevond. In dit spoor werd tijdens het vooronderzoek een profiel gemaakt, waarbij aanzienlijke hoeveelheden ceramiek werden verzameld.
5	Donkergrijs, cirkelvormig grondspoor met resten van houtskool. Dit spoor doorsnijdt sporen 3+6 en 4.
7	Groot grijs grondspoor. Bij het opschaven van het opgravingsvlak werden enkele scherven ceramiek gevonden.
8	Lichtbruin, cirkelvormig grondspoor. Bij het opschaven werd één scherf aangetroffen.
9	Lichtbruin, cirkelvormig grondspoor. Bij het opschaven werd één scherf aangetroffen.
10	Lichtbruin, bijna cirkelvormig grondspoor. Bij het opschaven werd één scherf aangetroffen.
11	Grijsbruin grondspoor.
12	Lichtbruin, cirkelvormig grondspoor. Paalgat.
13	Lichtbruin, cirkelvormig grondspoor. Paalgat.
14	Lichtbruin, cirkelvormig grondspoor. Paalgat.
15	Lichtbruin, cirkelvormig grondspoor. Paalgat.
16	Bruin, cirkelvormig grondspoor. Paalgat.
17	Lichtbruin, cirkelvormig grondspoor. Paalgat.
18	Lichtbruin, langwerpig grondspoor. In verband te brengen met sporen 19, 25, 30, 31, 36, 43, 44 en 49.
19	Lichtbruin, langwerpig grondspoor. In verband te brengen met sporen 18, 25, 30, 31, 36, 43, 44 en 49.
20	Halfcirkelvormig bruin grondspoor dat doorsneden wordt door spoor 3+6. Vermoedelijk paalgat.

21	Lichtbruin, cirkelvormig grondspoor. Paalgat.
22	Bruin, cirkelvormig grondspoor. Paalgat.
23	Bruin, cirkelvormig grondspoor. Paalgat.
24	Bruin, cirkelvormig grondspoor met grijze vlekken. Paalgat.
25	Lichtbruin, langwerpig grondspoor. In verband te brengen met sporen 18, 19, 30, 31, 36, 43, 44 en 49.
26	Lichtbruin, cirkelvormig grondspoor. Paalgat.
27	Bruin, cirkelvormig grondspoor. Paalgat.
28	Halfcirkelvormig grijs grondspoor dat door spoor 29 doorsneden wordt. Vermoedelijk paalgat.
29	Grijsbruin grondspoor.
30	Lichtbruin, langwerpig grondspoor. In verband te brengen met sporen 18, 19, 25, 31, 36, 43, 44 en 49.
31	Lichtbruin, langwerpig grondspoor. In verband te brengen met sporen 18, 19, 25, 30, 36, 43, 44 en 49.
32	Lichtbruin, cirkelvormig grondspoor. Paalgat.
33	Lichtbruin grondspoor.
34	Lichtbruin, cirkelvormig grondspoor. Eventueel paalgat.
35	Lichtbruin, cirkelvormig grondspoor. Eventueel paalgat.
36	Lichtbruin, langwerpig grondspoor. In verband te brengen met sporen 18, 19, 25, 30, 31, 43, 44 en 49.
37	Grijs, cirkelvormig grondspoor. Paalgat
38	Lichtbruin, cirkelvormig grondspoor. Paalgat.
39	Grijs grondspoor.
40	Lichtbruin, cirkelvormig grondspoor. Paalgat.
41	Lichtbruin, cirkelvormig grondspoor met grijze vlekken. Paalgat.
42	Lichtbruin grondspoor.

43	Lichtbruin, langwerpig grondspoor. In verband te brengen met sporen 18, 19, 25, 30, 31, 36, 44 en 49.
44	Lichtbruin, langwerpig grondspoor. In verband te brengen met sporen 18, 19, 25, 30, 31, 36, 43 en 49.
45	Rechthoekig grijsbruin grondspoor.
46	Lichtbruin, cirkelvormig grondspoor. Paalgat.
47	Grijs, cirkelvormig grondspoor. Paalgat.
48	Lichtbruin, cirkelvormig grondspoor. Paalgat.
49	Lichtbruin, langwerpig grondspoor. In verband te brengen met sporen 18, 19, 25, 30, 31, 36, 43 en 44.
50	Lichtbruin, cirkelvormig grondspoor. Paalgat.
51	Lichtbruin, cirkelvormig grondspoor. Paalgat.
52	Lichtbruin grondspoor.
53	Halfcirkelvormig, lichtbruin grondspoor dat doorsneden wordt door spoor 2.
54	Lichtbruin, cirkelvormig grondspoor.

Na overleg ter plaatse met de bevoegde beheersarcheoloog werd besloten om werkput 1 noordelijker uit te breiden (foto 45). Hierbij werden bij benadering en zonder het opgravingsvlak reeds op te schaven nog een 75-tal extra sporen aangetroffen. Zowel in noordelijke, zuidelijke, oostelijke als westelijke richting werden de grenzen van de site reeds bereikt en in een verder archeologisch onderzoek is geen kraanwerk meer nodig.

2.2 De ceramiek

De hier gepresenteerde inzichten zijn slechts zeer summier en dragen nog niet bij aan een exactere datering van de site. Daarvoor moeten de scherven verder onderzocht worden, maar dit zal pas gebeuren in het kader van de verdere opgraving van de site.

Belangrijke vaststelling tot nu toe is dat alle gevonden ceramiek waarschijnlijk uit de ijzertijd stamt.

In sporen 1, 2, 4 en 7 t.e.m. 10 werd ceramiek aangetroffen (foto's 46 t.e.m. 55). In de meeste gevallen ging het slechts om één of enkele scherven maar bij het maken van een profiel van spoor 4 werden aanzienlijke hoeveelheden ceramiek opgegraven. Al het aangetroffen materiaal kan in de ijzertijd geplaatst worden.

De resten die in spoor 4 werden aangetroffen zijn afkomstig van grotere ruwe, handgevormde potten die een roodbruine tot grijsbruine-grijze bakking hebben. De scherven hebben allen een magering van ruw gemalen ceramiek. Een aantal randfragmenten met een versiering van vingerafdrukken (mogelijk ook met een stokje gemaakt) werden aangetroffen (foto 54)². Verschillende van de buikfragmenten vertonen een knik.

In spoor 4 werd ook één scherf aangetroffen met een oortje (foto's 50, 51 en 52). Tijdens het reinigen van de ceramiek kwam dit oortje los en kon worden vastgesteld dat dit later (vermoedelijk na het drogen van de pot) werd aangebracht in twee ingedrukte gaatjes (foto 53). Een voorbeeld van een pot met gelijkaardige ingedrukte gaatjesversiering werd in Wassenberg-Ophoven teruggevonden. Dit voorbeeld werd in de vroege La-Tène (ca. 500-120 BC) gedateerd³.

² Dit type van randversiering komt eveneens op inheems Romeins materiaal voor. Grondigere studie van het materiaal zal uitsluitsel geven.

³ H.-E. JOACHIM 1992: De Metaaltijden, in: H. KOSCHIK, W.J.H. WILLEMS, M. OTTE EN G. DE BOE (EDS.) 1992: *Speurwerk. Archeologische monumentenzorg in de Euregio Maas-Rijn*, Mainz am Rhein, p. 90.

HOOFDSTUK 3 INTERPRETATIE VAN DE VONDSTEN

De vondsten kunnen geïnterpreteerd worden als een woningplattegrond uit de ijzertijd. Samen met de uitbreiding van werkput 1 kon een plattegrond van ongeveer 22 x 7 m worden vastgesteld. Vaag zijn op een aantal plaatsen nog de resten (sporen 18, 19, 25, 30, 31, 36, 43, 44 en 49) van een wandgreppel (mogelijk met steunberen aan de buitenzijde) te zien.

In het gebouw zelf kunnen drie palenrijen (sporen 17, 21 en 22; sporen 23, 24 en 27; sporen 29, 37, 38, 40, 47 en 50) herkend worden. Een onderzoek in detail tijdens de eigenlijke opgraving moet uitwijzen of er verschillende fasen kunnen herkend worden in de plaatsing van de palen. Op sommige plaatsen staan er immers verschillende palen dicht bij elkaar.

In het niet opgeschaafde gedeelte van de woning waren twee grote, donkergrijze verkleuringen zichtbaar. Mogelijk zijn dit de resten van een haardplaats (?), al valt op dat één van beide sporen redelijk dicht tegen de zijkant van de woning ligt.

De ruimtelijke indeling van de woning is momenteel moeilijk reconstrueerbaar omdat slechts een deel van het gebouw werd opgeschaafd tijdens het vooronderzoek.

Zowel ten oosten, ten westen als ten noorden van het gebouw werden enkele grotere (afval)kuilen aangetroffen. In spoor 4 werden grote hoeveelheden ceramiek aangetroffen in een relatief klein profiel. Ook andere van deze (afval)kuilen leverden al een beetje ceramiek op.

Tijdens het graven van de proefsleuven werden nergens anders gelijkaardige sporen aangetroffen, evenmin als greppeltjes die een afbakening van een erf kunnen aanduiden.

Er kan niet echt gesproken worden van een nederzetting, eerder van een losstaand gebouw. De rest van het terrein was immers archeologie-vrij, al kan het wel dat een mogelijke nederzetting zich meer zuidelijk bevindt, maar deze percelen vallen buiten de verkaveling en zijn reeds gedeeltelijk bebouwd.

HOOFDSTUK 4 ADVIES

Conform art. 4 § 2 van het *Decreet houdende Bescherming van het Archeologisch Patrimonium* van 30 juni 1993 (B.S. 15.09.1993), gewijzigd bij decreet van 18 mei 1999 (B.S. 08.06.1999), 28 februari 2003 (B.S. 24.03.2003) en 10 maart 2006 (B.S. 7.6.2006) zijn de eigenaar en de gebruiker ertoe gehouden de archeologische monumenten die zich op hun gronden bevinden te bewaren en te beschermen en ze voor beschadiging en vernieling te behoeden.

Daarom werd een archeologisch vooronderzoek gevraagd om de archeologische potentie van het terrein in te schatten. Hierbij werd vastgesteld dat grote delen van het terrein archeologie-vrij zijn, maar dat één zone wel als archeologische zone kon worden afgebakend. Aangezien de aard van de werken de vrijwaring niet toelaat, zal een volledige documentatie van de zone in de vorm van een archeologische opgraving van deze zone noodzakelijk zijn.

Het archeologisch onderzoek zal er in de eerste plaats uit bestaan het volledige opgravingsvlak bloot te leggen (wat tijdens het vooronderzoek al is gebeurt) en dit vervolgens volledig op te schaven.

Alle sporen dienen op schaal 1/20 opgetekend te worden en van alle sporen moeten zowel de nodige foto's (afzonderlijk en overzicht) als beschrijvingen (aard, beschrijving vulling, aflijning, inhoud, ...) worden gemaakt. Van alle sporen wordt de hoogte op plan genoteerd.

Vervolgens moeten alle sporen gecoupeerd worden en de profielen moeten eveneens op schaal 1/20 opgetekend worden. Na de registratie van de coupes wordt de andere helft van ieder spoor volledig en stratigrafisch opgegraven.

De vondsten die bij het opschaven van het opgravingsvlak worden aangetroffen worden per grondspoor bijgehouden. Ook bij het maken van de coupes, en later het stratigrafisch verder uitgraven van de sporen, dienen vondsten per spoor en per stratigrafische laag ingezameld te worden.

Een inventaris en aanduidingen op het grondplan moeten het mogelijk maken de vondsten achteraf aan de juiste sporen toe te wijzen en zo een interpretatie te kunnen maken.

De nodige aandacht dient uit te gaan naar de ruimtelijke indeling van de site en er dient nagegaan te worden of er verschillende fasen kunnen worden vastgesteld. Dit zal in alle geval beperkt zijn afgaande op de reeds aangetroffen sporen, maar de aanwezigheid van verschillende paalsporen in elkaars onmiddellijke nabijheid kan toch wijzen op een fasering.

Na het beëindigen van de opgraving dient een basisrapport opgemaakt te worden waarin onder andere een situeringsplan en een algemeen grondplan (met eventuele faseringen) zijn opgenomen. Verder worden de verschillende profielen weergegeven, een foto- en sporeninventaris en een inventaris van de vondsten. Het rapport dient uitvoerig geïllustreerd te worden door de nodige foto's van zowel sporen, overzichten als vondsten.

Afgaande op de hoeveelheid sporen en de oppervlakte (ca. 625 m²) wordt in overleg met de bevoegde beheersarcheoloog van het Agentschap R-O Vlaanderen, Onroerend Erfgoed een termijn van 10 werkdagen vooropgesteld voor het veldwerk en 3 werkdagen voor de verdere uitwerking.

De personeelsbezetting moet bestaan uit één archeoloog die voldoet aan de wettelijk bepaalde normen en één veldtechnicus.

Ondanks het vrijgeven van de rest van het terrein blijven de algemene bepalingen die voorzien zijn in:

- het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij de decreten van 18 mei 1999, 28 februari 2003 en 10 maart 2006 (BS 08.06.1999, 24.03.2003 en 07.06.2006)
- en het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van de Vlaamse Regering van 12 december 2003 en 23 juni 2006

van toepassing, meer bepaald de bepalingen over de meldingsplicht van eventuele toevalsvondsten tijdens het verdere verloop van de werken.

BIJLAGE: VONDSTENINVENTARIS

Inventarisnummer	Spoornummer	Inhoud
07-MOCA-1	1	ceramiek
07-MOCA-2	2	ceramiek
07-MOCA-3	4	ceramiek (3 zakken)
07-MOCA-4	7	ceramiek
07-MOCA-5	8	ceramiek
07-MOCA-6	9	ceramiek
07-MOCA-7	10	ceramiek

Archeologisch vooronderzoek aan de Cardijnstraat te Mol.

Foto 01: Sleuf I

Foto 02: Sleuf I

Foto 03: Sleuf II

Foto 04: Sleuf II

Archeologisch vooronderzoek aan de Cardijnstraat te Mol.

Foto 05: Sleuf III

Foto 06: Sleuf III

Foto 07: Sleuf IV

Foto 08: Sleuf IV

Archeologisch vooronderzoek aan de Cardijnstraat te Mol.

Foto 09: Sleuf V

Foto 10: Sleuf V

Foto 11: Sleuf VI

Foto 12: Sleuf VI

Archeologisch vooronderzoek aan de Cardijnstraat te Mol.

Foto 13: Sleuf VII

Foto 14: Sleuf VII

Foto 15: Sleuf VIII

Foto 16: Sleuf VIII

Archeologisch vooronderzoek aan de Cardijnstraat te Mol.

Foto 17: Sleuf IX

Foto 18: Sleuf IX

Foto 19: Sleuf X

Foto 20: Sleuf X

Foto 21: Sleuf XI

Foto 22: Sleuf XI

Foto 23: Zicht op de sporen in sleuf III.

Foto 24: Spoor 1 in sleuf III.

Foto 25: Spoor 2 in sleuf III.

Foto 26: Profiel van het gecoupeerde spoor 1 in sleuf III.

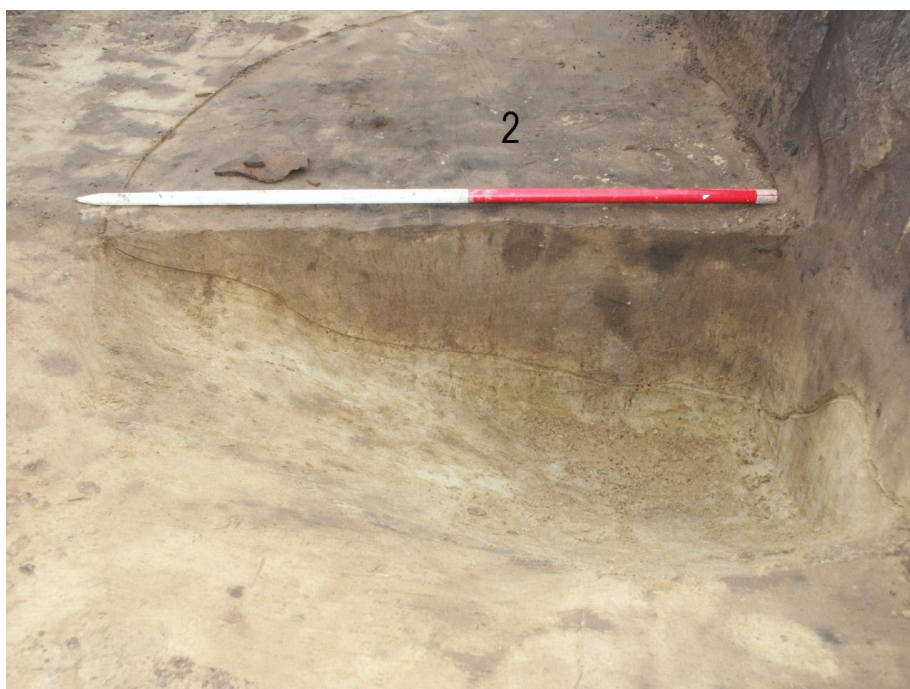

Foto 27: Profiel van het gecoupeerde spoor 2 in sleuf III.

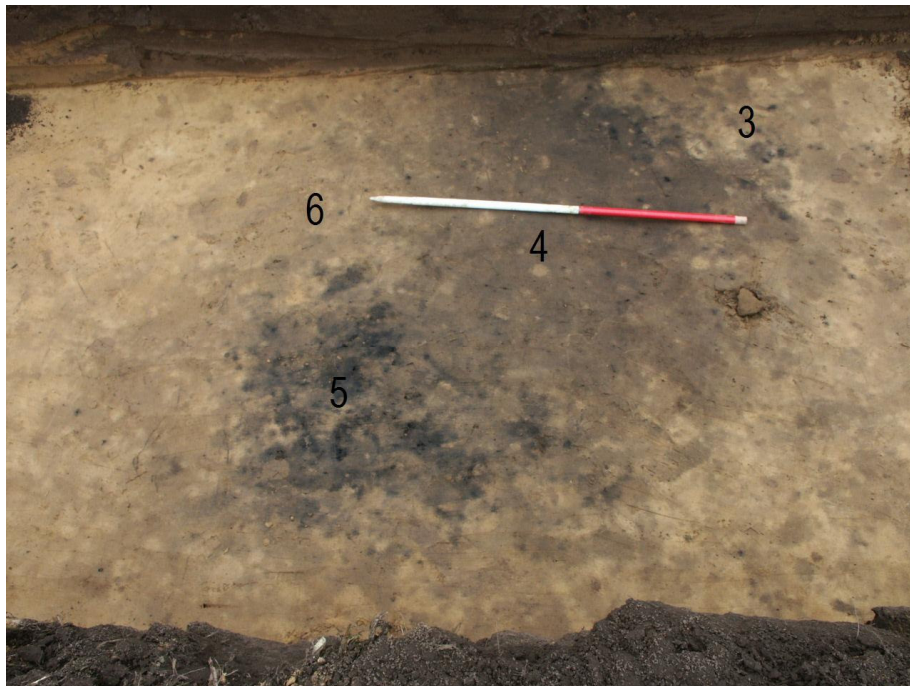

Foto 28: Zicht op de sporen in sleuf IV.

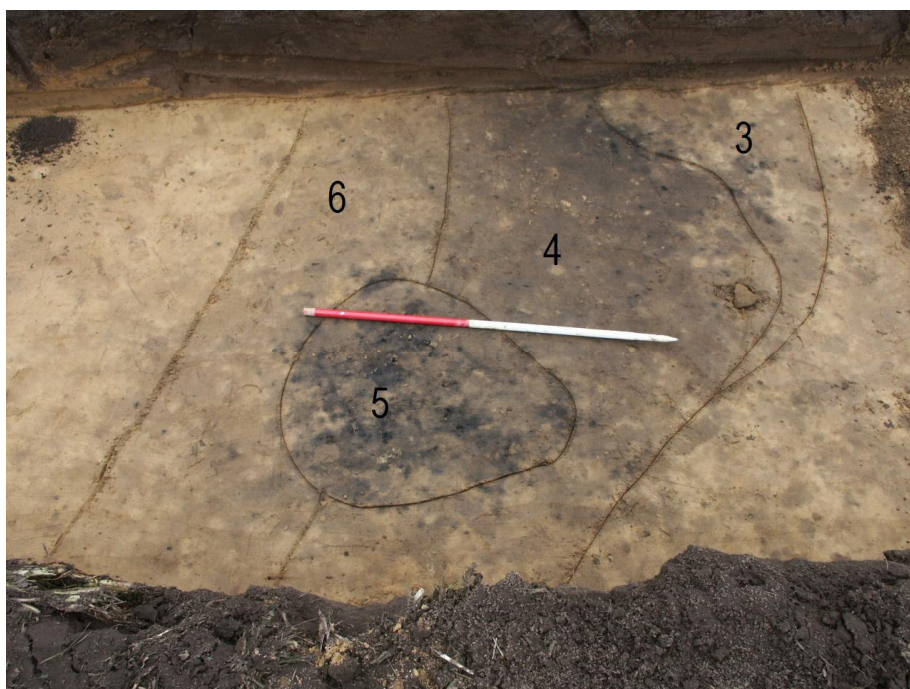

Foto 29: Zicht op de sporen in sleuf IV.

Foto 30: Profiel van sporen 3, 4 en 6 in sleuf IV.

Foto 31: Profiel van spoor 5 in sleuf IV.

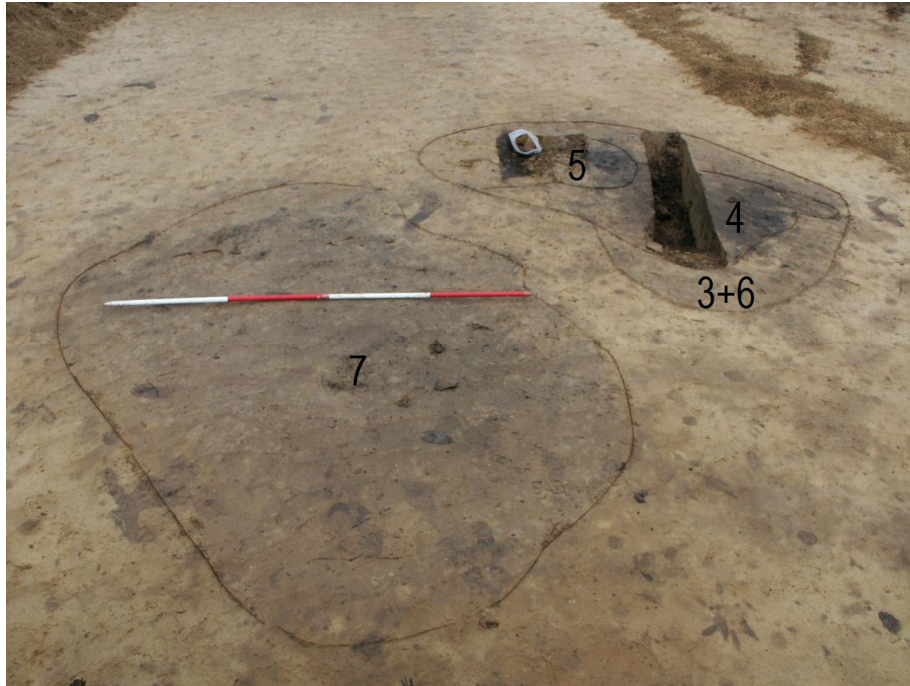

Foto 32: Sporen 3+6, 4, 5 en 7 in werkput 1.

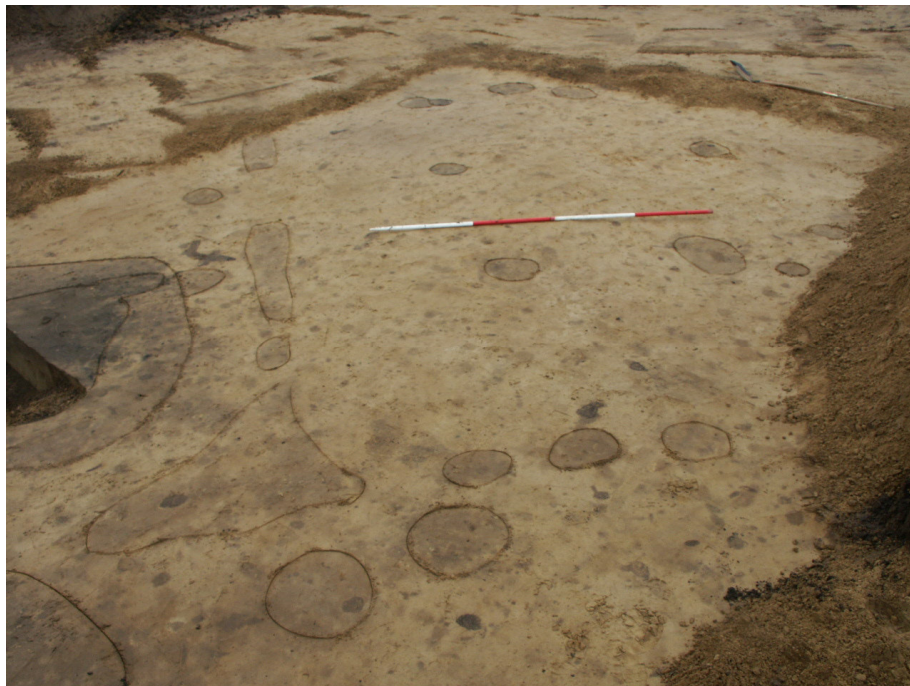

Foto 33: Gedeeltelijk opgeschaafd vlak in werkput 1.

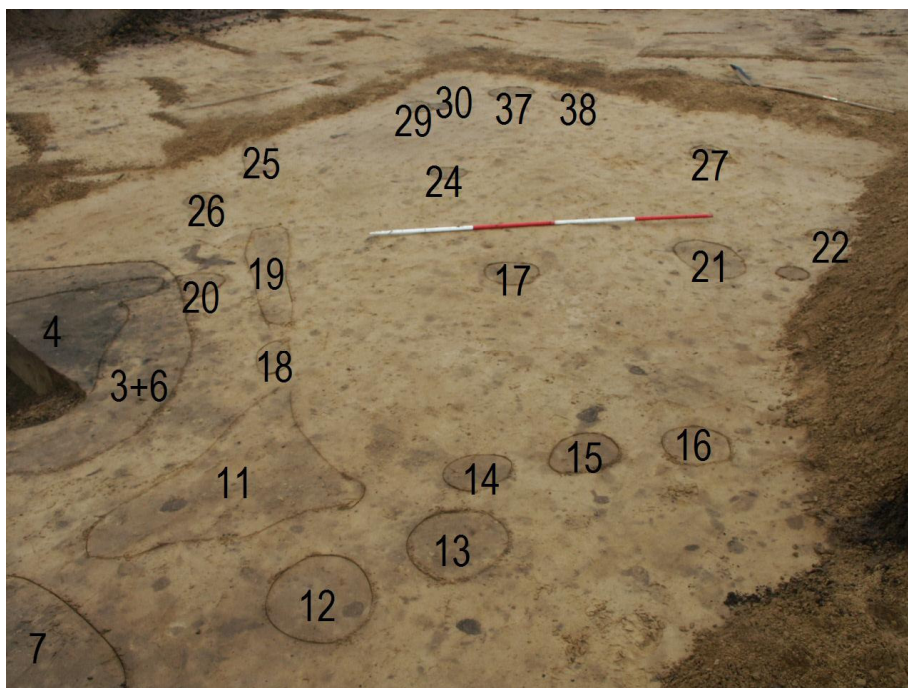

Foto 34: Gedeeltelijk opgeschaafd vlak in werkput 1 (foto 33) met aanduiding van de sporen.

Foto 35: Gedeeltelijk opgeschaafd vlak in werkput 1.

Foto 36: Gedeeltelijk opgeschaafd vlak in werkput 1 (foto 35) met aanduiding van de sporen.

Foto 37: Gedeeltelijk opgeschaafd vlak in werkput 1.

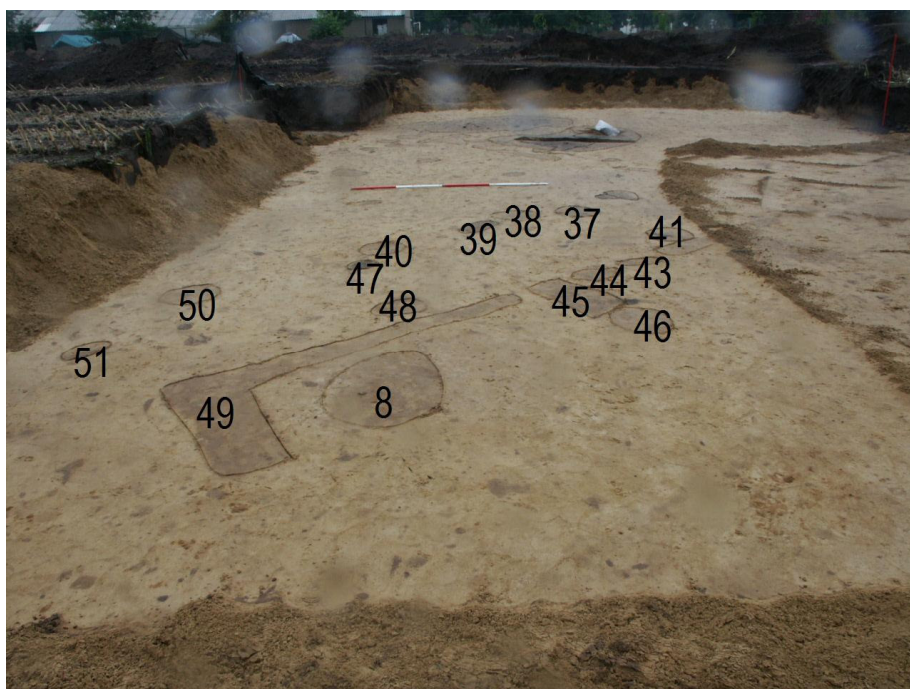

Foto 38: Gedeeltelijk opgeschaafd vlak in werkput 1 (foto 37) met aanduiding van de sporen.

Foto 39: Gedeeltelijk opgeschaafd vlak in werkput 1.

Foto 40: Gedeeltelijk opgeschaafd vlak in werkput 1 (foto 39) met aanduiding van de sporen.

Foto 41: Overzichtsfoto van het opgeschaafde vlak in werkput 1.

Foto 42: Overzichtsfoto van het opgeschaafde vlak in werkput 1 (foto 41) met aanduiding van de sporen.

Foto 43: Overzichtsfoto van het opgeschaafde vlak in werkput 1.

Foto 44: Overzichtsfoto van het opgeschaafde vlak in werkput 1 (foto 43) met aanduiding van de sporen.

Foto 45: Zicht op de grote uitgebreide werkput 1.

Foto 46: Ceramiek uit spoor 1.

Foto 47: Ceramiek uit spoor 2.

Foto 48: Ceramiek uit spoor 4.

Foto 49: Detail van enkele scherven uit spoor 4.

Foto 50: Scherf met oortje uit spoor 4.

Foto 51: Scherf met oortje uit spoor 4.

Foto 52: Scherf met oortje uit spoor 4.

Foto 53: Ontmanteld oortje (spoor 4).

Foto 54: Detail van enkele scherven met vingertopversiering (spoor 4).

Foto 55: Ceramiek uit spoor 7.